

ידישים פאלקסבלאט

אונפארטייאישעס ארגאן פאר פאליטיק און ידישע אינטערעסען.

Előfizetési árak: Egész évre 10 ft., félévre 5 ft., negyedévre 3 ft. 50. פרינטערראיאנס-פרייז דעם בלאטטעם: פאר געשטריכענע יארן: 10 טולר, האלביאריג 5 טולר, פרינטערלאזונג 2 טולר 50 קפי. פאר דעם אריאנס: 5 טולר, האלביאריג 3 טולר, פרינטערלאזונג 3 טולר.		Megjelenik hetenkint 5-6 szór. ערשיינט פינפטאל וואךענליך. אריינצולייגן אונד קאנטרווירט פארן געמיידען ווערדן בולויטס בעדענעט. "ערקלארונג אונד עקספערדיציאן: בראפעסט ווארומדאך".	
Felelős szerkesztő: DORNBUSCH MOR. בערייטער און רעדאקטער: מ. ד. ד. ב. ש.		בראפעסט מאנאט א טבת תרנ"ו.	

דער אקטערדייטש-אונגארישען געאגראפישען-עמ-פאנאנען.
 קאנדינן ברוסטיגע פאן שפא-ני (ק) וועלכע אן שטעללע אורעם מינדער-אחר-נען וואהעס אל פאן זאך רעניערט. אונטערנאום נילדך אינע שפאציע-מאדערט וויז דא שפראכען אידער רעזירענין מ א ד ר י ה פלאמלך שטעללע זיך דעם וואנען דער האהן פרייא אינע נייצע סאנלאהערען ענטנענען אונד פערנאכטע דער קא-ניץ אינע בוסט-שייפט צו איבערדייכען. דא פיער פפערדע דער קאנולכען עקוויפאשע ווארדען יע-דאך פלאמלך שייא ריסען דא אלטע פרייא צו בארען נינגען איבער זיא הוינען אונד ערשטאמפ-טען מיט דען הויפען דען קארפער דער אונגלקליכען נייזן אין שיעקליכער ווייזע. דא קאנדין שייצע וואפארט אויס. לענטט מיט הילפע אידעם קאמפער-ערן אונד דעם סאנלאהן פאראבערענדענען נע-בענטאם פאן מאדער. ערן אבילערא דא איבערפאדערנען פרייא אויף דא פאלאשע-וימצע דעם האם-וואנעס אונד לעס זיא נאך אוינעס און דער נאזען לענענדען קראנקענדיגען שאפען. אינע שטונדע שפאטער שטאמפעטע דא לאנדין דער אונטערוואונדענען אינען לאנענדען בעורד אב פאר איבערדייטש אידע 4000 זילכע-ניצען אלס פאליפיעס שפערצענבעלד.

מערעסע אידערע אינענען געמיידען אינמאל ענטשיידען דאסיר זארגען דאס אוין זאלכער בוסט-ברוך דער אמטגעוואלט אונמאגליך עמאכט ווער-דע. אין יעדער וואלכעט אין דער אללע-נעאלאג-סטען געמיידען. ניכט עם קאנערהאפטע עלעמענט-טע זיא זיך הויך דערלייא פארשירטסט-באקן שפירטען אין אידעם העלמוינען נעפיהל פערלעטעט פחלען מיסען.
 עם ניכט ניכט נור פערזינליכע זאנדען אויך אונטער שיעדע דע געוואלטיגע אונטערשיידע צווישען חוכה אונד דער רעציפירונג איינער דיעדער אונטערשיידע אויס. דאס צו נענע צייטען אן וועלכע דא חוכה-פיער אונט עראנעניעם אינענע פאך-פארדען אידע נוס אונד בלוט דאסיר הינגענאפערט האבען דאס וידענטרום פאם טוימעל פרעמדער זושען פאם היישע אונ-יידישע נעברייכע לאזנ-רייסען אונד צום איינציגן ווארען נאטע צוריק-ציפיהרען וואלדערע דאס רעציפירונג ווא עס שיינט אין מאכען קרייזען דעם היישיגען וידענטרום דאס געדאדע נענעטרויל צו בעוויזען בערופען אויס: מאן וויל זיא צור אויסצאמטונג יעדעם יודישען נע-פיהלס בעניטצען מאן וויל אידע אינע פערדאנע-ניסאללע בערייטונג בילענען. ווא זיא אין דיעעם נעזענע נאר ניכט נעפלאנט אויס. הייער בעדי-טונג נאך וואל זיא אונטערנאום צור פסעסיונע דעם וידענטרום צור שוואכונג דעסעלבען הייענען. וויר אונד מיט אויס אללע. דא נענען דא רעציפירונג אונטערשיידענע זינד. האבען זיא זא אפט אונד נאכדריקליך בעמערקט. דאס ניכט דער נע-דאנקע דער רעציפירונג עם אויס נענען וועלכען וויר שטעלונג נעדמען. אידען דאס פאקטישע איבע-טאמטונג אונט עמאכט מאכט וועלכע זיא ניערונט-וויכט אידע נעבען קאננעט. ווענן נון דער ערשטע קאמפעטאד צור רעציפירונג זאן הייערע ווא ער אלס "Zeidó Híradó" עם אויס דעם דע קע-טע וידענענענענען אויס. דאן קאננען וויר ניכט וויסען וועלכע רעציפירונג-עקסעסע נאך ווישען בעפארשיטענען קאננען.
 זאלכע עקסעסע צו פערדישען אויס דא אויפנאכע יעדער געמיידען דא דא וויסען. דאס זיא ניכט נאטעספירכטיגע תלמיד חכמים זאנדען אריינפערלאזערען דאקאטור צו אידען רעליגיאנס-אבערהייפטען ערוואהלט האבען. מאנען זיא עם הייערען הייפטען זיא אללעס נאכדריקען בענינים-ליך מאכען דאס זיא וועלכע דען בארען אונטער אידען פיסען וואנקעד מאכען ווענן זיא דערלייא מיסברוך מיט דער אידען אונטערדיענענענענע פערלעהענען אמטגעוואלט שיידיקען.
 מ. ד. ד. ב. ש.

מערעסע אידערע אינענען געמיידען אינמאל ענטשיידען דאסיר זארגען דאס אוין זאלכער בוסט-ברוך דער אמטגעוואלט אונמאגליך עמאכט ווער-דע. אין יעדער וואלכעט אין דער אללע-נעאלאג-סטען געמיידען. ניכט עם קאנערהאפטע עלעמענט-טע זיא זיך הויך דערלייא פארשירטסט-באקן שפירטען אין אידעם העלמוינען נעפיהל פערלעטעט פחלען מיסען.
 עם ניכט ניכט נור פערזינליכע זאנדען אויך אונטער שיעדע דע געוואלטיגע אונטערשיידע צווישען חוכה אונד דער רעציפירונג איינער דיעדער אונטערשיידע אויס. דאס צו נענע צייטען אן וועלכע דא חוכה-פיער אונט עראנעניעם אינענע פאך-פארדען אידע נוס אונד בלוט דאסיר הינגענאפערט האבען דאס וידענטרום פאם טוימעל פרעמדער זושען פאם היישע אונ-יידישע נעברייכע לאזנ-רייסען אונד צום איינציגן ווארען נאטע צוריק-ציפיהרען וואלדערע דאס רעציפירונג ווא עס שיינט אין מאכען קרייזען דעם היישיגען וידענטרום דאס געדאדע נענעטרויל צו בעוויזען בערופען אויס: מאן וויל זיא צור אויסצאמטונג יעדעם יודישען נע-פיהלס בעניטצען מאן וויל אידע אינע פערדאנע-ניסאללע בערייטונג בילענען. ווא זיא אין דיעעם נעזענע נאר ניכט נעפלאנט אויס. הייער בעדי-טונג נאך וואל זיא אונטערנאום צור פסעסיונע דעם וידענטרום צור שוואכונג דעסעלבען הייענען. וויר אונד מיט אויס אללע. דא נענען דא רעציפירונג אונטערשיידענע זינד. האבען זיא זא אפט אונד נאכדריקליך בעמערקט. דאס ניכט דער נע-דאנקע דער רעציפירונג עם אויס נענען וועלכען וויר שטעלונג נעדמען. אידען דאס פאקטישע איבע-טאמטונג אונט עמאכט מאכט וועלכע זיא ניערונט-וויכט אידע נעבען קאננעט. ווענן נון דער ערשטע קאמפעטאד צור רעציפירונג זאן הייערע ווא ער אלס "Zeidó Híradó" עם אויס דעם דע קע-טע וידענענענען אויס. דאן קאננען וויר ניכט וויסען וועלכע רעציפירונג-עקסעסע נאך ווישען בעפארשיטענען קאננען.
 זאלכע עקסעסע צו פערדישען אויס דא אויפנאכע יעדער געמיידען דא דא וויסען. דאס זיא ניכט נאטעספירכטיגע תלמיד חכמים זאנדען אריינפערלאזערען דאקאטור צו אידען רעליגיאנס-אבערהייפטען ערוואהלט האבען. מאנען זיא עם הייערען הייפטען זיא אללעס נאכדריקען בענינים-ליך מאכען דאס זיא וועלכע דען בארען אונטער אידען פיסען וואנקעד מאכען ווענן זיא דערלייא מיסברוך מיט דער אידען אונטערדיענענענע פערלעהענען אמטגעוואלט שיידיקען.
 מ. ד. ד. ב. ש.

מסברוך דער אמטגעוואלט

וויסען אינעם פרינעריעם.

ווען מאכער אונטערע מאדערנען העררען פרעדיקער דער זיך פאם שראמע דער רעציפירונג היינטיגען לעיע. הייער דא לוסט פערשיפטע צושען דעם ערהאבענען חוכה-פיעס טע דעסען אורשיפונג ביי אן דא אור-אלטע צייט צורקקריכט אונד דער ערשט בעפארשיטענענען נאכער-ניגען רעציפירונג אינען פערזינלי צו צעהען. דאס ריכטיגע ער ווארדליך ניכט ווענען מאנ-נעלע אן נעשפראכ-טאפאן אין פערלענענענע צו געראטען.
 דאס חוכה-פיעס פרינעט אונט דא בעפריי-אונג אונטערע פארמאדען פאן העליוזאנס רוק-קע אין עראנענענען עם רופט אונט דען העלדע-טושה אויס נעשפראכטסט. וועלכע דא מאקא-באדער דא אונטערנאונטען דעם וידענטרום פאן פארמעט יאכע עראמפפס האבען: עם פערדא-שויכט אונט דא וואונדערבארען ווענע דער פאך-ענהונג צור רעסטונג אידעלע אונד זאן ווייטער. אלל דאס לעיערע דאך מאטעריאל ענהונג. דאמיט דער פרעדיקער ניכט אין פערלענענענע דאריבער געראטען: וואמיט דא קרצע שטונדע אויף דער קאנצלע אויסצופללען.
 אבער אלל דאס ווארע ניכט בייא. אונד ווען מאן עפעקט מאכען ווילל מוסס מאן ניי עם ברינגען דאס מאכטען ווארל דער פרינענער דער נישאואריינער פארשירטסט געמיידען. עררן דער קע טע שיקעט זיא עם שבת חוכה בעוואנען דא-בען זינער געמיידען מיט דער נייזיקייט אויסצו-ווארטען. דאס אונטערניכט דער פערצאפאל דאס חוכה-פיעס צו איינער בעדי-טונג סלא זען צערעמאניע העראכנענענען זיא וויר קאננען אונטערען איינען קיים שרוען. אלס וויר דיעזען נייזיקייט אן דער לעמטצען נומער איינעס הייערען בלאטטעס פערלענען האבען. וויר האבען דיעזע נאכריכט פארן אויך אין אונטערע פריימא-נומער מיט פערדעאלט ציטירט. אב זיא זיך בעשלאמטען מוסס נאך איינער אונטערווארטעט ווערדען. דא אבער דא ניינגען מאכער פרעדיקער זיך דערלייא פרייהייען הערשאנענענען בעקאננט אויס. וואללעט דא נעמיידע-פארשטאנדע אויס אי-ע

ווען מאכער אונטערע מאדערנען העררען פרעדיקער דער זיך פאם שראמע דער רעציפירונג היינטיגען לעיע. הייער דא לוסט פערשיפטע צושען דעם ערהאבענען חוכה-פיעס טע דעסען אורשיפונג ביי אן דא אור-אלטע צייט צורקקריכט אונד דער ערשט בעפארשיטענענען נאכער-ניגען רעציפירונג אינען פערזינלי צו צעהען. דאס ריכטיגע ער ווארדליך ניכט ווענען מאנ-נעלע אן נעשפראכ-טאפאן אין פערלענענענע צו געראטען.
 דאס חוכה-פיעס פרינעט אונט דא בעפריי-אונג אונטערע פארמאדען פאן העליוזאנס רוק-קע אין עראנענענען עם רופט אונט דען העלדע-טושה אויס נעשפראכטסט. וועלכע דא מאקא-באדער דא אונטערנאונטען דעם וידענטרום פאן פארמעט יאכע עראמפפס האבען: עם פערדא-שויכט אונט דא וואונדערבארען ווענע דער פאך-ענהונג צור רעסטונג אידעלע אונד זאן ווייטער. אלל דאס לעיערע דאך מאטעריאל ענהונג. דאמיט דער פרעדיקער ניכט אין פערלענענענע דאריבער געראטען: וואמיט דא קרצע שטונדע אויף דער קאנצלע אויסצופללען.
 אבער אלל דאס ווארע ניכט בייא. אונד ווען מאן עפעקט מאכען ווילל מוסס מאן ניי עם ברינגען דאס מאכטען ווארל דער פרינענער דער נישאואריינער פארשירטסט געמיידען. עררן דער קע טע שיקעט זיא עם שבת חוכה בעוואנען דא-בען זינער געמיידען מיט דער נייזיקייט אויסצו-ווארטען. דאס אונטערניכט דער פערצאפאל דאס חוכה-פיעס צו איינער בעדי-טונג סלא זען צערעמאניע העראכנענענען זיא וויר קאננען אונטערען איינען קיים שרוען. אלס וויר דיעזען נייזיקייט אן דער לעמטצען נומער איינעס הייערען בלאטטעס פערלענען האבען. וויר האבען דיעזע נאכריכט פארן אויך אין אונטערע פריימא-נומער מיט פערדעאלט ציטירט. אב זיא זיך בעשלאמטען מוסס נאך איינער אונטערווארטעט ווערדען. דא אבער דא ניינגען מאכער פרעדיקער זיך דערלייא פרייהייען הערשאנענענען בעקאננט אויס. וואללעט דא נעמיידע-פארשטאנדע אויס אי-ע

מסברוך דער אמטגעוואלט

וויסען אינעם פרינעריעם.

ווען מאכער אונטערע מאדערנען העררען פרעדיקער דער זיך פאם שראמע דער רעציפירונג היינטיגען לעיע. הייער דא לוסט פערשיפטע צושען דעם ערהאבענען חוכה-פיעס טע דעסען אורשיפונג ביי אן דא אור-אלטע צייט צורקקריכט אונד דער ערשט בעפארשיטענענען נאכער-ניגען רעציפירונג אינען פערזינלי צו צעהען. דאס ריכטיגע ער ווארדליך ניכט ווענען מאנ-נעלע אן נעשפראכ-טאפאן אין פערלענענענע צו געראטען.
 דאס חוכה-פיעס פרינעט אונט דא בעפריי-אונג אונטערע פארמאדען פאן העליוזאנס רוק-קע אין עראנענענען עם רופט אונט דען העלדע-טושה אויס נעשפראכטסט. וועלכע דא מאקא-באדער דא אונטערנאונטען דעם וידענטרום פאן פארמעט יאכע עראמפפס האבען: עם פערדא-שויכט אונט דא וואונדערבארען ווענע דער פאך-ענהונג צור רעסטונג אידעלע אונד זאן ווייטער. אלל דאס לעיערע דאך מאטעריאל ענהונג. דאמיט דער פרעדיקער ניכט אין פערלענענענע דאריבער געראטען: וואמיט דא קרצע שטונדע אויף דער קאנצלע אויסצופללען.
 אבער אלל דאס ווארע ניכט בייא. אונד ווען מאן עפעקט מאכען ווילל מוסס מאן ניי עם ברינגען דאס מאכטען ווארל דער פרינענער דער נישאואריינער פארשירטסט געמיידען. עררן דער קע טע שיקעט זיא עם שבת חוכה בעוואנען דא-בען זינער געמיידען מיט דער נייזיקייט אויסצו-ווארטען. דאס אונטערניכט דער פערצאפאל דאס חוכה-פיעס צו איינער בעדי-טונג סלא זען צערעמאניע העראכנענענען זיא וויר קאננען אונטערען איינען קיים שרוען. אלס וויר דיעזען נייזיקייט אן דער לעמטצען נומער איינעס הייערען בלאטטעס פערלענען האבען. וויר האבען דיעזע נאכריכט פארן אויך אין אונטערע פריימא-נומער מיט פערדעאלט ציטירט. אב זיא זיך בעשלאמטען מוסס נאך איינער אונטערווארטעט ווערדען. דא אבער דא ניינגען מאכער פרעדיקער זיך דערלייא פרייהייען הערשאנענענען בעקאננט אויס. וואללעט דא נעמיידע-פארשטאנדע אויס אי-ע

מאנעס-נייאניקייטען

זיינע מאיעסטיע דער קאני-אויס פארנעמען פריה אין מיכען איינעמאכע-פען אונד ווארדען אס באהאנדעט פאן זינער מאכ-טע. פרינעסען ניוזעלא פאן זינעם שווענער-זאנען פרינען לעאפאס אונד פאם פערקאנאל

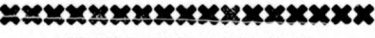
אויסצייכנונגען יודישער פערזאנ-ליכקייטען) אן זינעסער צייט ווארדען דער פראפעסאר און דער ווענען אונטערזוכט דאס פאליטישע. דער הימער תלמוד אויטוט פאן נאקל דער קאזערליכע ראמה די היינדק רוסטער פאן וויל אונד דער זינגע בארן זינעס פאן וואלדער פאן אללע אן ווען זינעס אויסלאנד-שער רעניענענען פארשנאל זאכען טרויקא אונד רומאניען) מיט הארען אידען אויסגעבויטע. דע-נענען נור דאן געמיידען אונד שראנען ווענן דער מאנאך אידען זינע נעשטאמפעט. ווא נון אויס ווען נעמעלעס וויר. האט אידען-קאנען פראנץ יאזעף דען ערווארטען זינען פערזאנליכען דא דעסבעזילכע נענעמיינונג צו ערשיינען גערודט.

דער נייע ראבינער פאן אבראמי-הרה"ר אשר משי"ד נ"ו צו דעסען ראבינאס-בעצירק מעזא-קערעס טעש (אויס בארשאדער קאמיטאט) געהאט האט דער לעמטצענאנעסען געמיידען עם שבת חוכה אינען בעורד אבע-שטאמפעט איבער וועלכען אונט אויס נאמען דעם דארשינען געמיידע-פארשטאנדעס פאנלעדעם מיט-געטיילט וויר: פאן אללען מיטלעדערען דער געמיידען מיט פריינדער בענייסטערונג עספאנען. היעלט אונטער ניער ראבינער אס שיק פארמיט-טאנס אן אונטערען איינע אידען צו צוהאלטען בעזונטען סאנאנען אינע ווער ביפאללע אויס-גענאמענען דרשה דערען הייסט-גענעטמאדען אינע ערמארונג אן דא יידישען מיטטער וואר. אידען קנדער שרענג רעליגיא צו ערצהען. אס אבער ווארדען דעם ראבינער צו עררען אן דער רעלי-ע

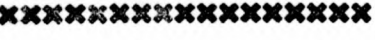
רעסס: פֿל 5.25 בוז 5.50
 האָניג: נעלבער נעלישמערער פֿל 36 בוז 38
 וואַכס: ראָזעניער פֿל 140 בוז 141
 ריבאל פֿל: 32— בוז 32.50
 שפּיריטוס: ריקאָ פֿל 18.20 בוז 18.20
 שפּיריטוס-סערעססעסע: פֿל 15.50 בוז 15.75
 שפּיריטוס ראַפּינירט: פֿל 51.50 בוז 51.75

ביעפּאָסטען דער רעדאָקצאָן.

אַן מערערער: פֿיר אַרבעט פּריוויליגן גילקוינישע צווי אומגעשטאַלמען דעם יוד פּאָלקסבלאַט אין אַין טאַג-בלאַט שפּרעכענע ווי אַרבעט העמיס אונזערען איניגסמען דאַג אום — סטודיערבער: פֿיהער וואָר עס ניכט מאַלדן איבעראַילעס לאָסט זיך אָן וואָס ניכט אונטערנעה-מען דען, נוט דיני בוניכס לאַנגע ווייל. הערצליכען נוסס!
 — הערן ס' ברונפּעל און ב'ס-מדיאַל: וואַרשיינ-ליך ביא דער עקספּערדיצאָן פּערטוישט. דאַס ריכטיגע נעהט היינט און אַרבעט ווי אַרבעט אב — הערן ר ווינבערער אין פּעלשאַ-פּאַל: עס וואַרען בלאָק דיא סעריע, דיא נוס-מען פּאַלנען ערסט. — ה'ברון: Holló-utoza הייססט דיא נאַסטע, און וועלכער דער בעסערעפּענער וואַהנט. דיא נוסטער אום אונס מאַמענטאן געפּאַללען, יעדאָך נעניגט עס פּאַללאַקסמען ווען זיא נעכטס פּאַן-נאַמע (סאַטועל) אונד באַראַטער בלאָק דיא נאַסטע אונגעבן. — הערן ר צ' אין ב' לעזען זיא נויטטס משלי יין סטוק ח' דאַרש פּינדען זיא דיא אנטוואַרט אויף אַרבעט פּאַנע. — הערן קאַמפּין אין סעלעמען: דורכאַום אנטאַלדן. ביא רייפּערע איבערליע-נונג ווערען זיא ועלכטס צווי איניגט קאַמען. דאַס הייסט קיין ביליגעס פּערילאַנגען אום. — פּלוני: דיא נעטייערע רימ-סאַמבאַט אום אויף נוינדלאַנג דעס אַרשטאַקסען שטאַטוס קאַנטיטואַטי. דער צום נאַפּאַלענער דעס סאַבער ראַכנינגעס זעל נעוואַלשע אַזיל דעסמען זאָהן אונד הייססט ר' בונם ביינער. הערן ע' קיב אין פ' אום דער אין דער נעטרינגען נוסטער אונגערישע בלאַטעס געטהאַלענען איינע-נינג דעס סעריעקאָנישען ריכטערס אין נעוואַקסל קאַנגען זיא ערזענען וויא אונגערינגעס דיא פּאַן אַהען אַרבעט-שעפּלעט בערפּאָסטען אום.

דיא נייעסמען אונד בעסעסן פאַטענטירטען
זאָוואַוסטער- אונד בערדורק-אפּאַראַטע
 פֿיר פּליסטיק קאַלעניוער עמפּיערילש:
 Wilhelm Mandler, Budapest, VI., Ióportár-utca 11. sz.
 פֿראַפּעקטע נראַטיס אונד פֿאַנאַק. —

38.—	20	סטאַטיווער לאָזען
40.—	20	אַלדזשיני-לאָזען
60.—	20	ווינדישערען
18.50		אַספּערדיכישע האָמע קרייזלאָזען
13.—		איטאַליענישע
11.50		אונגאַרישע
6.75		דאַמבוי-לאָזען
141.25	250 פֿל	1854-ער 4% שטאַטסלאָזען צו 250 פֿל
148.30	500	1860-ער 5% " " " " " "
154.75	100	" " " " " "
187.—	100	1864-ער " " " " " "

וואַרענ-בעריכט.

נעמדיגע-נעשטאַט פּאַם 22 דעצעמבער.
 דאַס אַרבעטסאַס און ווייזען וואָר היינטע נוט דיא קיפּלוס פּעסערע — עס וואַרענען 25,000 מעטערענענער צו נאַכטפּעהענערען פּרייען סעריקעס:

ווייזען		מאָנאַט		מאָנאַט		מאָנאַט	
מאָנאַט	מאָנאַט	מאָנאַט	מאָנאַט	מאָנאַט	מאָנאַט	מאָנאַט	מאָנאַט
7.20	7.30	7.25	7.35	7.20	7.30	7.25	7.35
7.25	7.45	7.30	7.50	7.25	7.45	7.30	7.50
7.40	7.50	7.45	7.65	7.40	7.50	7.45	7.65
7.65	7.75	7.70	7.75	7.65	7.75	7.70	7.75
7.70	7.85	7.75	7.90	7.70	7.85	7.75	7.90
7.80	7.90	7.85	7.95	7.80	7.90	7.85	7.95

קאַן פּאַן 6 נולד 20 קר בוז 6 נולד 40 קר.
 נעריסע פּוסטער פּאַן 5 נולד 10 קר בוז 5 נולד 45 קר.
 פּאַנענער פּאַן 5 נולד 55 קר בוז 6 נולד 10 קר.
 בויער פּאַן 6 נולד 30 קר בוז 7 נולד 50 קר.
 האַפּער פּאַן 5 נולד 60 קר בוז 6 נולד 90 קר.
 קוקורו פּין פּאַן 4 נולד 70 קר בוז 4 נולד 75 קר.
 קאַהלרעס פּאַן — נולד 7 קר בוז — נולד 7 קר.
 הירזע פּאַן 4 נולד 10 קר בוז 4 נולד 25 קר.
 פּריאַהאַרס-ווייזען: 7 נולד 40 קר בוז 7 נולד 40 קר.
 הערנסס-ווייזען: 7 נולד 50 קר בוז 7 נולד 54 קר.
 קוקורוסין פּער מאַני: 4 נולד 77 קר בוז 4 נולד 79 קר.
 פּריאַהאַרס-האַפּער: 5 נולד 46 קר בוז 5 נולד 48 קר.
 סלעזאַסטען: לעזענער אינאַרטי גייא פֿל 46 בוז 52.
 לעקוואַר: סלאַוויש פֿל 21— בוז 22 טילדען — קר. סעריש 21 פֿל — קר בוז 22 נולד — קר.

מירטע דאַס שטראַפּעריכטליכע פּערפּאַרען איינ-צויליטען.
 פּאַרזיג 22 דעצעמבער. דאַס דוועלל צווי-שען דערולעד אונד קלעמאַס פּאַה האַס היינט מיט דריימאַלענס קונעל-וועכעל שטאַטסמענערען. קיינער דער בידען ענגענער וואַרדע פּערוואַנ-דעם.
 לאַנדאָן 22 דעצעמבער. דער "שטאַנדאַרד" פּערפּאַרען: ווסלאַנד פּאַרדערש פּראַנקרייך צו איינען פּאַרנאַמען פּאַרנעטען נעען בול-נאַריען ווענען דער בולנאַרישען פּערפּאַסטנס-אַנדערונג אויף.

חידה *
 נעשה נא חי באלטנו כדמותנו;
 אם ראשו כראש תור ורגלו כרגל וינה
 או נשמו כולנו עת בואו בזבולנו
 אובעה פעמים מדי שנה בשנה.
 חוש חוד היתה
 כי קרבה ביאתי.
 * שנת המרים ינה הכלה אשר יושב בית ה' הכל.

רעפּוהעל.
 פּערטרייבט מיין ערסטעס דיר דיא לאַנגעוויילע-וואַ צייטס מיין צווייטעס היירערע שטינדען איילען וויללסט דיא דאַס ערסטע צו דעם צווייטען פּינען זאָ קאַנן דאַס נאַנצע אויך דוין אָדער פּערינגען.
 אויפּלאָזונג דער ראַפּוהעל אין נומבער 145:
 I. דער חידה: עזרתו בן הועדה (דיא א' ח' ח' ח').
 II. דעם דייטשען: דער נעראַנקע.

ריכטיגן האַבען נעלאָזט:
 דיא חידה דיא העררען: "א' קעסענבוים מאַס-טעריקאָר, א' שטעטער פּענעלאַוו, " שפּען דייטש-פּאַטאַני-בי קליין שטראַטשאַן, א' " פּריעטאָן פּאַראַז, " דאַס דייטשען, דיא העררען: ח' וועפּלענער מאַדוויץ-ש' קליין רעמעטעוואַן.

רוזמאַבעללע פּאַם 22 דעצעמבער.

נעלד-קורז	
פּער	פּער
3.72	5.72
5.61	5.61
9.55	9.55
9.55	9.55
11.80	11.80
59	59
119.50	119.50

ווערט-פּאַפּיערע

113.90	4%	אונגאַרישע נאַרענעסע צו 4%
200.50	5%	אונג-פּאַפּיער-רענעסע צו 5%
116.—	4%	אַסטעריא נאַרענעסע צו 4%
100.40	5%	פּאַפּיער-רענעסע צו 5%
39.50	3%	ערבישע פּאַפּיער-אַלעקען צו 3%
101.—	4%	פּאַנדישע דעם אונג באַרענק-אינשט. צו 4%
102.50	5%	דער אונג-הויפּטשטעטענבאַנק צו 5%
44.40		טריקענ-לאָזען

לאָזען

145.—	100	אונג-פּאַפּיער-לאָזען
143.—	50	סוויטסדאַל-לאָזען
139.—	100	ווינענער-לאָזען
164.75	100	יאַסווי-לאָזען
2.90		סערישע-לאָזען
193.—	100	סלאַו-לאָזען
55.25	40	דאַני-דאַמפּסיפּאַרעס-לאָזען
130.—	100	אינטיגער-לאָזען
26.50	20	קאַקויע-לאָזען
24.25	20	פּאַפּיער-לאָזען
56.25	40	ווינענער-לאָזען
24.25	10	פּאַפּיער-לאָזען
66.—	10	פּאַפּיער-לאָזען
29.—	20	פּאַפּיער-לאָזען

עכט הויזוואלדט-קאַפּע

ריטועלל כשר פאַבריקאַטע
 בעסטער ריינסטער אונד אויסגעבוינטער קאַפּע-צוואַטיג אונטערבערליך פּיר יעדע שפאַראַמע הייפּראַ אום צו האַבען אין פּאַסט אללען שפּעצער-וואַרענע-האַנדלונגען

נעגרינדעט 1786.
 אים דער הויזוואלדט'שען פאַבריק אין ענער (באַדען) 10 פאַבריקען.

אינטער נאַראַטיע כשר
 בהכשר
 מדינת מדיה קאַפּל רייך נ"י
 אביד דהול הוואים בנדאַפּעסט יעאַ
 מדינת מדיה מדיה יוזפּא ראַזענבערג נ"י
 הונה במיק פּישפּאַק-לאַדאַני יעאַ.

אום-שולע אין באנקעסט נענעבען ביא וועלכער פאלגענד בני תורה און זינע ערווינדענע בענים-סונט אנשפראכען ריכטעמען: משה הרדן דרב משה משה העללע, משה צבי ראזענבוים משה משה ברנבער, אונזער להנהיג הערר און נאך און היילט איינע פראכטפאללע אונגאריש-אונד הערר דוד הערצא איינע נענעבענע דיט-שע אנשפראכע, סינאוואיצאן ערענטעט עס אים דער ראבבי'שע יעדעס איינצלענען אויף זיינע רעדע וואָס'ס זאלאנער ערווינדענעטע.

דאס אונגארישע אבנע אָרדנע-טענהויז נישט אום "אונגער זיינע זושנענע ווענדע אויף אבער דאס ארייט-פאראנאם דעס אבנע אָרדנעטענהויזעס פערלייטעט פאלגענדעס: פאָר אילעס ווערען דיא איינצלענען פאָסען דעם באַרשעס הורכטעראסען ווערען, צולעצט קאָסט דאס באַרשעס דעם פינאנצער-מיטעלס. פאָר ווערעס אבער וויר אבער דאס נענעטן צור אַויפגעכעט-רונג דעם געהאלטעס דער שטאטס-בעאמטען צור ספעס איינען מאָנאט לאַנג ווערן וויר. דאס אויך ביא דען איינצלענען פאָסען דעם באַר-שעס נאָכערע דעקאמטען צו ערוואַרטן שטע-הען אויס שווערעס אויסזוכט פאָרהאנדען דאס דאס באַרשעס פאָר מיטשט אפירל ערלענעט זיין וויר. דאס רעניערונג אויס שאן דארויף פארבריי-טעט דעם דאס ערענענדיג זיין ווענדע דאס באַר-שעס-פראַוויזאָיאַום ביא אבער ענדט מאַרז הויטס צו פערלאַנגען, מאן עראַונדערט זיך וואָהל וועלכע שווערעקייטען זי אַפּפאָרעט מאַכטען אום דיא רעניערונג פערלאַנגטען מאן מאַנע איר פראַוויזאָיאַום דעם באַרשעס פיר דיא פערשטען דראַן מאַנטע דעם אַרדעס 1893 אונגער פניכער אונד מאַרזן בעוועללונגען, מיניסטער-פראַוויזאָיאַום וועקעללונגען, אונגעפאר פאלגענדעס: אָהנע ריא פראַוויזאָיאַישע בעוועללונגען קאָן דיא רעניערונג קיינע שטייען אייננעכט אונד קיינע ארומנאכען מאכען, וואָל דענן דיא שטאטס-מאָניטע אונס שולדקען געראַטען ווענען וויר הער נישט דיא פניכער רעדען וואַלטען דאָס אבער מער זאכליך בעראסען ווערען קאָננטע דאס באַרשעס נאָך אַפּפאָרעט אונד אונד דיא פראַוויזאָיאַום וואַרע נאָך אבערפליסטיג" וואו עס זיך ערדאָן ציינע וויל דיא אַפּפאָרעט ווערען וואו איינע אונגארישע רעדע-פלוס דיא צייט פערשווערען.

דאס געהאלט פון וועקעללונגען, מיני-סטער-פראַוויזאָיאַום וועקעללונגען דער אויך פינאנצער-מיטעל וואָלטען יאָרליך 36,000 גולדען נע-

האלט בעצעהען, אונד צוואַר: הייסטווענד גול-דען אלס מיניסטער-פראַוויזאָיאַום (נאָמליך 24,000 גול-דען געהאלט אונד 6000 גולדען צולאנע) אונד צוואַל-טווענד גולדען אלס פינאנצער-מיטעל, וועקעללע האט יעדאָן - וואו יעצט דיא בלאַטטער גולדען דיא ערקלאַרונג אבגעבענע דאס ער נור דאס געהאלט דעם מיניסטער-פראַוויזאָיאַום בעאנשפריכע-וועלכעס אילעס און אילעס וואַסט דען צולאנ-געבוירען) 36,000 גולדען געראַנט.

(אינע טרויער-פייער פיר מאַרזן וואַהרמאָן) פינדעס אבערנאָרען אום 11 אדר פאָרמיטאג אום טעגלעך דער פעסטער אויף רעליגיאָנס-געמיינעס (אבאבאנסע) שטאט.

(כרויס-כיימע ביא יודען) הייער מיטבוך וויר אַליאירליך געטאדעט אונד איל-יאָרליך קערט ער ווענדע, אום הייער דעם כרויס-טען שטעללט דער כרויסבוים איינע ועדו שאַנען זינענע ברוד דא, אום הייער דעם הייער אויס ער און פערדאמטענעטווערען מיטבוך, וואָן וויר עס דער הייער נעקק דער זיך הורך נאכאמטונג נישט-יידישע זושטען הערפאָרצושטען גלויבט ענדליך בערענען דאס ער זיך דארויך נור לאכערליך מאכט אונד דאס ער דאָס דען אויף דער כרויסבוים אלס לאַטטער אַפּפאָרעטלונג ערשיינט, ווייט עט-פאָרענער אבער אויס עס נאָך אַויפער עלטער, וועלכע פיר "פּאָס" געלען וואָלען, איהרע קנ-דער צו איינעם כרויסבוים הונטעללען לאַסען, דאס פיר אילעס אַויפערקעקע לייכט עמפּפאָנדיג-געמישט דעם קונדע וויר דארויך באַד פאָס גלוי-בען זייער פאָכער עמפּפּערט אונד רייכט אין וואָלכעס קנד צום זינלונג העראן דאָן געהט אום דער רעליגיאָזע שטימאס און אין מיל-ראַר אום קאָפּפער הערען: ער אויס פאָך הערען ווענדע יודע נאָך כריסט אונד בעפונדעט זיך אויף דעם ווענדע צור קאָפּפערקאָנטראַקט, אום וואו-ראַ-ראַ אונד וויר אונס בערעכענען: וועלך טרויער-רונג צושטאנדען ביא אונס און רעליגיאָזע בעציע-הונג אום אילנעמיניען אַבאָוואַלטען, לאַסט זיך נאָך שילדערן, אין אומשאַנד יעדאָן, דער זיך הייער מיט יעדעס איהרע ווענדערואַלט, פרייטע יעדעס ווען דער נור איינערמאסען הייט פירלט, דיא שאַט-האַטער אונס ענדיכט, אַליאירליך, איינע קנ-פאָר דען ווינאכטאָל, שטעללט און הייערע קנ-דערבעוואַר-אנשאַטל, וואו דיא עס אַויף הייער אום 21 הייערעס מאַנאטס געפראַן אום נאָכטען פאלאָן דעם הייערען געשטויעט איינע פראַכט-פאללען כרויסבוים אויף וועלכע זיך צאָללונגע דער אַנשטאָלט אָהנע אַויפערשייער דער קאָפּפערקאָנטראַקט.

געט לויטער שטימע דאס און דער וואַפּפּאָסען אום טאַקע הייען קאָננע, וואָלען וויר אַייער נאָרען ביז צו שטאָטס נעלייטען? . . . דיא נענדע אויס נישט יעדע.

גוט קרער ערווינדעט דער אַנשפּראַך מיט נאָס-טענהויז אַך דאָסען אויך פיר איינע זאָנע, איר זיך באַווע קאָננען . . . ווענדע פיר אויך ביא לייטונג בא-נאָו און נישטע וואָס יעדען, דאס בינעס אויך איינע עקסטר-לאַהנע אויף.

דער וואַפּפּאָסען אַלייטעט אונד דיא פּאָסען הויטס און דיא פיינע קאָננע, פּעסערע, זיבוישע נאָס . . . אַלייטעט דאס פּאָסען דער מאַן מיט דער ניינע אבער דעם איינע האַפּטע דיא פּאָסען צווישען דעם אַלייטעט און נישטע וואָס יעדען, דאס בינעס אויך איינע עקסטר-לאַהנע אויף.

דער וואַפּפּאָסען אַלייטעט אונד דיא פּאָסען הויטס און דיא פיינע קאָננע, פּעסערע, זיבוישע נאָס . . . אַלייטעט דאס פּאָסען דער מאַן מיט דער ניינע אבער דעם איינע האַפּטע דיא פּאָסען צווישען דעם אַלייטעט און נישטע וואָס יעדען, דאס בינעס אויך איינע עקסטר-לאַהנע אויף.

געט לויטער שטימע דאס און דער וואַפּפּאָסען אום טאַקע הייען קאָננע, וואָלען וויר אַייער נאָרען ביז צו שטאָטס נעלייטען? . . . דיא נענדע אויס נישט יעדע.

גוט קרער ערווינדעט דער אַנשפּראַך מיט נאָס-טענהויז אַך דאָסען אויך פיר איינע זאָנע, איר זיך באַווע קאָננען . . . ווענדע פיר אויך ביא לייטונג בא-נאָו און נישטע וואָס יעדען, דאס בינעס אויך איינע עקסטר-לאַהנע אויף.

דער וואַפּפּאָסען אַלייטעט אונד דיא פּאָסען הויטס און דיא פיינע קאָננע, פּעסערע, זיבוישע נאָס . . . אַלייטעט דאס פּאָסען דער מאַן מיט דער ניינע אבער דעם איינע האַפּטע דיא פּאָסען צווישען דעם אַלייטעט און נישטע וואָס יעדען, דאס בינעס אויך איינע עקסטר-לאַהנע אויף.

דער וואַפּפּאָסען אַלייטעט אונד דיא פּאָסען הויטס און דיא פיינע קאָננע, פּעסערע, זיבוישע נאָס . . . אַלייטעט דאס פּאָסען דער מאַן מיט דער ניינע אבער דעם איינע האַפּטע דיא פּאָסען צווישען דעם אַלייטעט און נישטע וואָס יעדען, דאס בינעס אויך איינע עקסטר-לאַהנע אויף.

אבער אויך זאָנעט אונד אַפּפּאָלעס-אוישן בלעבען נישט אַנשטאָלט.

אין שלא אַיך דען קאָפּפער דעם קאָננען מיט דעם אַויפערשטענען פיינשען-האַלן מאַכטען אויך אַיין געדיינען.

דער הייערע הילפּער, דען ער אַויפערשטענען געשטוקטען אין איינע אַנשפּראַך-הילפּער, געווען, דאס וואו דאָס אַביטל, און הייער, דיא לאַסטע ווענדע אַנשטאָלט.

אבער וויר מיטשען יעצט דעם רעכט אַיילען דיא קעלע דער נור בענייטע אונד ער ווענדענעטען אַיילען איינע יעדען פאן אונס, אַינע מאָד צו בענענען, דער נישט און בענייטע נאָטווענדיג אום . . . וואס אום צו שטאָן?

נישט אַויפּפּאָרעט אלס דאס! . . . ראַש, וואו אונד טאַטלעס וועכעלן מיט דען קאָננען דיא אַנשטאָלט דאָס! וואַס אַפּפּאָלעס-אוישן, ביז אום אַנשטאָנט-האַקע דערעס נאָך איינע אַנשפּראַך-הילפּער, דאן . . . דאָן שאַנען וואו אום אין דען וואָלד, אונד ווישען וויר נאָס הילפּער.

וועלך איינע געפאָרע וועשט איר אויך אום פיינער? ווען בענייטע טאַטלעס.

סעס! . . . יעצט אויס קיינע צייט צו עמפּפּאָרענען ערווינדעט נידאר, וויר אויס עס שאן יעדען מאַנעטען אים האַפּטע צו שטימען.

אבער עס קאָן נעמאָר: דיא אַפּפּאָלעס-הילפּער אונד אַנשפּראַך-הילפּער, דיא וויא אַיילען קיינע צו דעם הייער פאן אַפּפּאָלעס-אוישן בענייטענען טאַקע אַך-טאַקע, וואו אום אין דען וואָלד, אונד ווישען וויר נאָס הילפּער?

פּאָליטעאָן.

דער צאר אין אונסט אונד פירסט.

ראַפּאָן אויס דעם הייערען לעבן ווסלאַנדס.

נאָך איינעס אַפּאָן פאן דעם פּאָליטעאָן.

(97. פּאָליטעאָן.)

קיינע פירסט, נאָרענע הער, ענטפּונגעט דער קאָננע זיך בייקענע, אויך ווילל נליך ווענדע ליכט מאַנען.

אבער איינע אַיילענע פירסט פאָקטע זיינע נאָקנען: אין דרוק וואו פאן איינעם שווישענען אַיילען ווינעלען און דער נאָקנענענע, אונד ער וואָלטען בעוואַסטלאַך מיט שווערעס פאלע צו מאַנען.

דאס געיישט האַפּטע זיינען קאָננענען פערדאָס שאַפּטען לאַסטען.

העדא! . . . וואס אויס דאָס? רייכע ער מיט-טראַיש.

יעדער ריך פּערייעשט נידאר, וואו דער קאָננען שאַנען.

מיט איינעס וואַסע וואו ער ביא אום אונד אַפּפּאָלע-הילפּער מיט דען ריינע-פּאָסען זיינע קעלעך.

דער אַנשפּראַך-הילפּער קאָננען אַפּפּאָסען און טאַקע-אונסט איר דער שטאַלע, דיא און זיינעם שטעלען שטיקעטע.